

MAJANDUSTEATED

Weekly Bulletin of the Institute of Economic Research

KONJUNKTUURINSTITUUDI VALJAANNE

ILMUB KORD NÄDALAS

TOIMETUS JA TALITUS
TALLINN, Toomkooli 13, tel. 468-24

Tellimishind aastas Kr. 5.—
ühes kuukirjaga „Konjunktur“ Kr. 12.—
Üksiknumber 15 senti.

KONJUNKTUURINSTITUUDI DIREKTOR
JA VASTUTAV TOIMETAJA
A. PULLERITS

TOIMETAJA A. TOOMS

Majandussekttsiooni juhataja J. Janusson
Sekttsiooni nõukogu esimees A. Meerits
Põllumajandussekttsiooni juhataja J. Kurkus
Sekttsiooni nõukogu esimees Prof. P. Köpp
Riigimajanduse osa toimetaja A. Keller

Nr. 43

Tallinn, 1. novembril 1938

IV aastakäik

SISU:

	Lk.
PÕLLUMAJANDUS	
Taliviljaoraste seisund	760
Lihatarvitus maailmas	760
Teraviljaturu reguleerimine Prantsuses	762
TÖÖSTUS JA KAUBANDUS	
Eesti-Türgi kaubavahetus	763
Lühiuudiseid	764
LAEVANDUS	
Prahiturg	766
PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD	
Võiturg	766
Peekoniturg	767
Tapaloomade ja lihaturg	767
Toornahkade turg	767
Kanamunaturg	768
Piimaturg	768
Kartuliturg	768
Aedviljaturg	769
Kalaturg	770
INFORMATSIOONI OSA	
Eesti Panga nädalaaruanne	770
VALISMINISTEERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED	
Soome uue tollitariifi kinnitamine	771
Pohlade väljavedu Soomest	771
Millist tööjõusäästu annaks tööstuse ratsionali- seerimine Lätis	771
Kalade suurmitüke koondatakse Lätis	772
Leedu või ja munade väljavedu 1938. a. 9 kuul	772
Belgia väliskaubandus I poolaastal, 1938	772
Paberi sissevedu Belgiasse	773
Või, koore, piima ja juustu kaubanimetuste tar- vitamine Belgias	774
Seemnekartulite sisseveo uus korraldus	774
Šveitsi importmaksu vähendamine seemnekartulileit	774

CONTENTS:

	Page
AGRICULTURE	
State of Young Winter Crops	760
World Meat Consumption	760
Regulation of Grain Market in France	762
INDUSTRY AND TRADE	
Estonian Trade with Turkey	763
Sundry Information	764
SHIPPING	
Freight Market	766
AGRI CULTURAL MARKETS	
Butter Market	766
Bacon Market	767
Cattle and Meat Market	767
Rawhide Market	767
Egg Market	768
Milk Market	768
Potato Market	768
Vegetable Market	769
Fish Market	770
INFORMATION PART	
Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return	770
FOREIGN TRADE DEPARTMENT INFORMATION	
New Finnish Custom Tariff	771
Cranberry Exports from Finland	771
Possible Amount of Labour Saved Through In- dustrial Rationalisation in Latvia	771
Centralisation of Wholesale Fish Trade in Latvia	772
Lithuanian Butter and Egg Exports During First 9 Months of 1938	772
Belgian Foreign Trade During First Half of 1938	772
Paper Imports into Belgium	773
Law on Trade Designations of Dairy Products in Belgium	774
New Regulation Concerning Imports of Seed-potatoes	774
Reduction of Swiss Import Duty on Seed-potatoes	774

PÖLLUMAJANDUS

TALIVILJAORASTE SEISUND. — STATE OF YOUNG WINTER CROPS.

Taliviljaoraste seisund võrreldes eelmise kuuga on paranenud tunduvalt. Tavaliselt on seisund nii, et sept. hinnangul näivad taliviljaorased paremana ja okt. hinnang langeb pisut, kuid tänavu on see seisund vastupidine. Oraste kahjurite tegevus langeb tavaliselt ajale, mis oli käesoleva hinnangu eel; kuid nagu näha orasteseisundi kohta antud hinnanguist, ei ole tänavune kahjurite tegevus eriti nimetamisväärne. On küll üksikuid kohti, kus orased on kannatanud kahjurite tegevuse mõjul, kuid kahjustatud alad on siiski piiratud ega oma laialdast ulatust.

Orasteseisundi paranemisele on aidanud tublisti kaasa soodus ilmastikuseisund sept. hinnangust okt. hinnanguni. Sademeid oli rahuldavalt. Sademete suhtes võis panna tähele ka seda, et teatud valdkonnas oli sademeid küllaldaselt ja teisel vähem. Riigikeskmiselt teatas vähesest sademetekogusest 47,1% korrespondentidest, rahuldavaist — 49,0% ja liigseist — 3,9%. Paremad veel kui niiskused oli temperatuuritingimused. Väga häist ja häist soojustingimust teatas 79,8% korrespondentidest, rahuldavaist — 19,4% ja halvust — ainult 0,8%. Nagu selgub korrespondentide poolt antud teateist ilmastikuolude kohta, olid need orastekasvule ja arenemisele soodsad.

Rukki-oraste seisundit hindasid korrespondendid riigikeskmiselt 3,5 pallile eelmise kuu 3,2 palli vastu, seega on rukki-oraste seisund viimase kuu jooksul paranenud 0,3 palli, mida võib pidada silmapaistvaks tagajärjeks. M. a. oli samaaegsel hinnangul rukki-oraste seisund küll pisut parem — 3,7 palli, kuid siinjuures peab arves-

tama ka asjaolu, et tänavu jäi orastekiiv pisut hiljemaks kui aasta varem.

Võrreldes rukki-oraste eelmise kuu hinnanguid praegusega, peab tähendama, et seisund näitas paranemist kõikjal: Virumaal 0,5 palli, Järva- 0,4, Harju- 0,7, Lääne- 0,1, Saare- 0,2, Pärnu- 0,1, Viljandi- 0,3, Tartu- 0,2, Valga- 0,2, Võru- 0,1 ja Petseri- 1,0 palli.

Pisut väiksem kui rukki-oraste juures oli paranemine nisu-oraseil. Nisu-oraste seisund paranes eelmise kuuga võrreldes riigikeskmiselt 0,1 palli. Sept. hinnati talinisu-oraste seisundit 3,3 pallile ja okt. — 3,4 pallile. Talinisu-oraste seisund paranes võrreldes eelmise kuuga kõige rohkem Petserimaal — 0,8 palli ja Tartumaal — 0,3 palli, Viljandi-, Viru-, Järva-, ja Harjumaal — 0,2 palli Lääne-, Saare- ja Pärnumaal — 0,1 palli. Valga ja Võrumaal näitas talinisu-oraste seisund mõrgenemist: Valgamaal 0,2 ja Võrumaal 0,3 palli.

Võrreldes m. a. samaaegse hinnanguga oli tänavune hinnang 0,1 palli madalam. M. a. okt. hinnati talinisu-oraste seisundit 3,5 pallile. Tänavust talivilja-oraste seisundit peab pidama täiesti rahuldavaks.

Määritleda lähemalt tulevaastast saaki praeguse orasteseisundi järgi on küll liiga varane, kuna orasteseisund võib veel tänavuse sügise jooksul muutuda suuresti. Kui ilmad püsivad soojad, võivad hilisemad orased paraneda tublisti, samuti võivad aga ka kahjurid nõrgendada orasteseisundit. Samuti on väga suure tähtsusega oraste talvitamistingimused. Kuid praegune oraste hea seisund annab siiski põhjust loota head saaki, kui seda ei riku mõned erakorralised halvad tingimused.

LIHATARVITUS MAAILMAS. — WORLD MEAT CONSUMPTION.

Lihatoodang kui ka tarvitus on maailmajagudes kui ka üksikuis riiges tunduvalt erinev. Looduslikud ja majanduslikud tingimused kui ka rahva harjumus on olnud tegureiks, millised on mõjustanud lihatoodangut kui ka selle struktuuri. Vaadeldes

elanike arvu suhteliselt lihatoodangule üksikuis maailmajagudes võib märkida üldjoonis järgmist.

Maailmajagude järgi tarvitatakse võrreldes rahvaarvuga kõige vähem liha Aasias. Ehkki Aasias elab ca 53% kogu maailma-

rahvastikust, peetakse siin ainult 31% kogu maailmaloomadest. Samuti tarvitatakse liha vähe ka Aafrikas, kus rahvaarv moodustab 7% kogu maailmarahvastikust ja tarvitab ainult 5% kogu lihatoodangust maailmas, kuna suuremaks lihatarvitajaks osutub Euroopa, kus 19% kogu maailmarahvast tarvitab 24% üldisest lihatoodangust.

Lihatarvitus üksikuis mais erineb tunduvalt. Nii on lihatarvitus elaniku kohta suurim ookeanitaguseis mais vaatamata nende suurele lihaekspordile, kusjuures esikohata omab Argentiina. Austraalia ja Uus-Meremaa jäävad lihatarvituse poolest ainult pisut maha Argentiinast.

Lihatarvitus maailmas (1930/31) elaniku kohta kg.

M a a	Kokku	Veiseliha	Sealiha	Lambaliha
Argentiina	121	108	6	7
Uus-Meremaa	104	53	9	42
Austraalia	92	46	8	38
Kanada	65	27	35	3
Briti	64	29	21	14
Taani	62	26	36	—
P.-Am. Ühendriigid	62	24	35	3
Eesti	58	19	29	5
Saksa	51	16	34	1
Šveits	47	25	21	1
Holland	46	18	27	1
Prantsuse	44	23	18	3
Belgia	39	18	20	1
Rootsi	36	14	21	1
Tšehhoslovakkia	33	12	18	3
Norra	33	15	13	5
Soome	27	14	12	1
Rumeenia	22	7	11	4
Poola	19	8	11	—
Itaalia	16	10	5	1

Toodud tabelis esimeses kolmes maas ulatub lihatarvitus 1925—29. a. keskmiselt Rooma Põllumajandusinstituudi andmeil üle 100 kg iga elaniku kohta aastas, s. o. Argentiinas 127 kg, Austraalias — 107 kg ja Uus-Meremaal — 108 kg. Viimaseil aastail on lihatarvitus lüüdnud veidi tagasi. 1930—34. a. oli aastane lihatarvitus Argentiinas ja Uus-Meremaal siiski üle 100 kg elaniku kohta, kuna Austraalias oli see veidi madalam. Järgnevais riiges ulatub lihatarvitus ca 60 kg-le elaniku kohta aastas. Nende hulka kuuluvad Kanada, P.-Am. Ühendriigid, Inglise ja Taani. Kolmandasse järku kuuluvad lihatarvituselt Saksa, Holland, Eesti, Šveits ja Prantsuse, kus iga elaniku koh-

ta tuleb umbes 40—50 kg aastas. Võrdlemisi väike lihatarvitaja on Poola ja Itaalia. Muidugi on lihatarvitus mõnedes mais veelgi väiksem, näit. Jaapanis, Hiinas jmt., kuid nende kohta puuduvad statistilised andmed. Lihatoodangu ja -tarvituse taset võib iseloomustada loomadega, kuna näit. iga 100 elaniku kohta peetakse Argentiinas 316, Taanis — 87, Saksas — 30, Itaalias — 17, Hiinas — 5 ja Jaapanis — 2 veist. Sigu on vastavalt: Argentiinas 31, Taanis — 94, Saksas — 38, Itaalias — 7, Hiinas — 15 ja Jaapanis 1. Sellest näeme, et Jaapanis ja Hiinas on loomapidamine arenemata ja seega ka ühtlasi lihatarvitus väike. Säärane väide kehtib ka paljude teiste ülejäänud maade, näit. Egiptuse, Nigeeria, Iraani jne. kohta.

Milline loomaliik on tähtsaimaks lihatootjaks maailmas, ei ole võimalik otseselt arvestada. Kolmes suurimas lihatarvitajas maas näib veis olevat üldiselt peamiseks lihaloomaks. Teisis mais omab seevastu kaalukamat osa lihatoodangust sealiha. Lammast on omanud teatud tähtsust ainult Austraalias, Uus-Meremaal ja Inglises.

Eelnimetatud arvudes ei ole toodud sulgloomade, metsloomade jt. liha. Kindlasti on nende loomaliikide lihatoodang üldiselt väikese tähtsusega võrreldes veise-, lamba- ja sealihaga, kuid üksikuis mais omab sulgloomaliha kaunis tähtsat osa. Nii hinnatakse, näit., sulgloomalihatarvitust Taanis ja Kanadas umbes 6 kg-le elaniku kohta aastas. Nagu nähtub vastavaist andmeist, on ka paljudes teisis mais sulgloomalihatarvitus suurem lambalihatarvitusest. Sulgloomalihatarvitus sõltub peamiselt tarvitajate sissetulekust, mida näeme mätmesuguste rahvakihtide lihatarvitus ja samuti ühes kui ka teises maas.

Sulgloomalihatarvitus maailmas (kg-des elaniku kohta):

Taani	6,2	Belgia	1,5
Kanada	6,0	Saksa	1,5
Iiri	5,0	Šveits	1,4
P.-Am. Ühendriigid	3,1	Läti	0,9
Tšehhoslovakkia	3,0	Norra	0,9
Uus-Meremaa	2,4	Rootsi	0,9
Austria	2,2	Bulgaaria	0,8
Briti	2,1	Eesti	0,7
Ungari	2,1	Hispaania	0,7
Holland	1,8	Jaapan	0,9

Viimasel sajandil on lihatarvitus tublisti tõusnud, teatud mais isegi ülemääraselt. Meretagusel kontinendil on lihatoodangu suurenemine tingitud peamiselt avarama kaubandusliku läbikäimise tõttu, kuna Euroopas põhjustas seda põllumajandusliku tootmise laienemine ja eriti selle struktuuri muutus. Kuna kolmeväljasiistem asendati XIX sajandil intensiivsema Norfolk'i külvikorraga, hakati hoogsalt kasvatama juurvilja ja kartuleid, mistõttu söödakogus tõusis mitmekordseks ning ühtlasi ka vastavalt loo-

made arv. Loomade arvu suurenemist soodustas veel heina- ja karjamaade kultiveerimine ning lihatoodangut — tõuparandus. Seetõttu näeme kuni hilisema ajani loomade arvu kujunemises maailmas pidevalt tõusutendentsi, ning seega ka lihatoodangu suurenemist, seda kiiremalt, kui tõusis elanike arv maailmas.

Edasise lihatarvituse kujunemise kohta tuleb tähendada, et see näitab tõusutendentsi tõenäoliselt edasi ja seda peamiselt neis mais, kus lihatarvitus on veel praegu väike.

TERAVILJATURU REGULEERIMINE PRANTSUSES.

REGULATION OF GRAIN MARKET IN FRANCE.

Teraviljaturu reguleerimiseks kutsuti Prantsuses ellu 15. VIII 36 eriasutis Office de Blé, mille kompetentsi kuuluvad viljahinna kindlustamine ja viljakokkuost. Tegelik viljakokkuost põllumeestelt toimub ühistagelike organisatsioonide ja mõne erafirma kaudu, kuid nim. eriasutise loaga ja kontrollimisel. Vilja ostuhinna määrab igal saagiaastal kindlaks eriasutise keskkomitee, kokkuleppel asjasthuvitatud organisatsioonidega. Kui kokkuleppele ei suudeta jõuda, määratakse viljahinnad kindlaks valitsuse dekreediga. Säärasel viisil saadi realiseerida rahuldavalt 1936. ja 1937. a. viljasaagid, millele aitas kaasa asjaolu, et mainitud aastate saagid ei olnud palju kõrgemad sisemaise tarvituse normist. Valitsuse dekreediga määrati nisu kv-hinnaks 1937. a. 185 fr, mis tekitas nurinat põllumeesteringkonnas, kuna kindlustatud hinda peeti madalaks. Kuid siiski sai prantsuse põllumees realiseerida omad viljatagavarad rahuldavalt. Senini puuduvad täpsamad andmed Prantsuse sisemaise viljatarvituse koguse kohta, ametlikel andmel ulatub see tarvitus 70 milj. kv aastas, millele tuleks arvata juurde veel 7—8 milj. kv seemnevilja. Erandmel arvestatakse aga sisemaa tarvitust 67 milj. kv, kuhu on juba arvatud juurde ka seemnevili. Viimased andmed näivad olevat siiski täpsamad, kuna 1937. a. viljasaak, mis oli 65 milj. kv, kattis täielikult sisemaise tarvituse ja andis veel ülejääki. Siin oleks kohane märkida, et teraviljatar-

vituse Prantsuses näitab viimasel aastail langust, asendudes teiste põllumajanduskultuuridega. Office de Blé suutis kahel tegevusaastal realiseerida vilja rahuldavalt. Sellele aitasid kaasa keskmised viljasaagid, millised peagu vastasid sisemaise tarvituse normidele. Kuid k. a. seisab Office de Blé raskemate probleemide ees, sest vilja kogusaak on suurem. Tänavust viljasaaki hinnatakse 90—95 milj. kv, ja arvates juurde P.-Aafrika asumaade toodangu, võib tekkida ülejääk kuni 25 milj. kv, mille realiseerimine ei näi olevat kuigi kerge. 1936. a. teraviljaseaduse kohaselt on sääraseil aastail, mil viljatoodang tõuseb palju üle sisemaise tarvituse, Office'l on õigus loobuda kindlaksmääratud hinda maksimisest osa pakutava vilja eest. Põllumehed, kes müüvad vilja üle 50 kv, saavad ülepakutava osa eest madalamat hinda. Kuna säärased operatsioonid ähvardavad muutuda liiga keeruliseks ja tekitavad nurinat, otsustas valitsus tänavu osta üles kogu pakutava vilja ühtlaste kindlate hindadega. Nisu kv-hinnaks määrati 204 fr. Ühenduses sellega andis valitsus välja dekreedid, mis näeb ette vilja ülejääkide realiseerimisviise väljaspool viljaturgu. Dekreedid kohaselt määratakse igal aastal 2 milj. kv vilja piiritusetootmiseks. See viljakogus annab umbes 700 000 hl, piiritust, mis ostetakse riigipiiritusmonopoli poolt. Riigipiiritusmonopoli poolt kokkuostetud piiritus moodustab erireservi, millest osa läheb rahvuspõletisainete

(carburant national) ja teine osa lõhkeainete valmistamiseks. Praktiliselt tekitab aga säärase aktsiooni läbiviimine suuri raskusi, kuna piiritusetootmine kindlustatud vilja hinna juures 204 fr. kv osutub kalliks. Piirituse hektoliiter läheb maksumaa riigile, arvestamata destillatsioonikulusid, umbes 600 fr. hl. Tekkivat puudujääki tahetakse katta maksutõstmisega bensiinile ja uue progressiivse maksu sisseadmimisega viljamüüjatele. Progressiivse maksu näol saaks riik osa kindlaksmääratud 204 fr. kv eest makstavast hinnast põllumehelt tagasi. Peale selle näeb uus dekreet ette erimaksu kehtimapanemist käitisile, kes tegelevad teraviljatöötlemisega. Nende, valitsuse poolt käsilevõetud abinõude vastased väidavad, et säärane viljahinna kindlustamisviis ei la-

henda teraviljaprobleemi. Viljahinna kindlustamine toob endaga kaasa külvipinna suurendamist, millist tendentsi ongi juba märgata. Külvipinna laiendamine tekitab uusi iga-aastasi ülejääke, mis aina süvendaksid kriisi teraviljaturul. Sisseseatud progressiivne maks ei suuda kiilaldaselt tõhusalt pihurdada teraviljatoodangu tõstmist. Nende eriteadlaste arvamusel oleks otstarbekam rakendada ellu säärane reguleerimissüsteem, kus normitud hindadega viljaostule käiks rööbiti kaasaas külvipinna normimine. See viis sarnleks Roosevelti farmerite abistamisaktsioonile, mis näeb ette külvipinna vähendamist. USA valitsus ei osta seejuures farmereilt vilja, vaid annab neile ainult avansse, millised kustutatakse pärast viljamüügi sooritamist.

TÖÖSTUS JA KAUBANDUS

EESTI-TÜRGI KAUBAVAHETUS. — ESTONIAN TRADE WITH TURKEY.

V. Peil.

K. a. 6. juunil aegus Ankaras 6. VI 37. allakirjutatud Eesti-Türgi kaubanduskokkulepe ja selle juurde kuuluv kliiringkokkulepe. Mainitud lepingu järgi toimus kaubavahetus Eesti ja Türgi vahel vastastikuste kontingentide alusel. Türgi poolt lubatud kontingendi positsioonide kohaselt võisime meie eksportida Türgi aastas: puuvillalõnga 250 tn, paberitööstussaadusi — 250 tn, vineeri — 50 tn, telefoniaparaate ja nende juurde kuuluvaid seadeldisi — 50 tn, kunstsarve — 25 tn jne. Eesti andis omaltpoolt Türgile luba importida kontingendituid kaubavahetuse alusel soola 3000 tn, puuvilla — 1000 tn, tubakat — 250 tn, kuivatatud puuvilja 200 tn, tammeterõusid — 185 tn jne. Kuigi kontingendituid kaubavahetus elastsuse suhtes jätab palju soovida, näitab kaubavahetus Türgiga siiski tõusutendentsi, ja türklased võrreldes meie kaubapakujatega avaldasid ses suhtes suuremat aktiivsust. Kaubavahetusbilanss osutus meile m. a. passiivseks Kr. 202 000. Import Türgist moodustas m. a. Kr. 458 000 ja eksport Türgi — Kr. 256 000. Importkaupadest seisavad esikohal tubakas ja kuivatatud

lõunamaine puuvili (rosinad, korindid) ning päkkid. Tubakat imporditi Türgist 1937. a. 169 568 kg (Kr. 228 584 väärtuses, mis moodustab väärtuselt poole kogu Türgi sisseveost. Eksportartikleist seisavad esikohal tekstiilkaubad (puuvillalõng) Kr. 104 000, telefoniaparaadid ja nende osad — Kr. 98 000 ja paberitööstussaadused (trükipaber) — Kr. 43 000 väärtuses. Kunstsarve veeti välja mullu ainult Kr. 4000 väärtuses. Telefoniaparaatide ja nende osade väljaveos osutub Türgi Soome järel meile tähtsamaks väljaveorigiks ja seisab telefoniaparaatide üldväljaveos teisel kohal.

K. a. 29. aug. kirjutati Ankaras alla uue Eesti-Türgi kaubanduskokkuleppele, mis tõi mõningaid muudatusi seninikehtinud vastastikuste kontingentide nomenklatuuri ja ulatusele. Kaupade nimistu kontingentides täiendus. Nii tõstis Türgi kontingenti vineeri ja parketi suhtes meie kasuks 50 tn-lt 100 tn-le ja tahvelklaasikontingent määrati 300 tn-le. Peale selle suurendati paberitööstussaaduste ja teiste kaupade sisseveokontingente. Lisaks võime meie kokkuleppe kohaselt vedada sisse

Türki Türgi majandusministeeriumi eelloaga piiramatu arvul ehituspumaterjale, tselluloosi, trikipaberit, tsementi ja jää- ning külmutusmasinaid. Neid lubasid lepingu alusel ei nõuta senini, kui neis positsioonides ettenähtud kaupu võidakse nende sisseveoajal kehtiva sisseveo üldkorralduse eeskirjade kohaselt importida Türgi vabalt. Puuvillalõngu võib importida Türgi ka väljaspool kontingenti, kuid ainult erakompensatsiooni teel ja Türgi päritoluga puuvilla ekspordi vastu Meie poolt lubatud kontingent Türgile sisaldab ka mõningaid muudatusi. Kõigepealt suurendati kuivatatud puuvilja sisseveokontingenti 100 tn ja nüüd see moodustab 300 tn aastas. Pealeselle tõsteti pähklike, seesami-seemnete ja t. kaupade kontingente ning täiendati uute artiklitega, nagu kanep, meevaha, oopium jt. Arvestades vastastikuste kontingentide suurendamist peaks kaubavahetus Türgiga järgmisel aastal tõusma. K. a. esimesel poolel kujunes meie kaubavahetus Türgiga järgmiseks. 6kuu jooksul ekspordisime Türgi tekstiilsaadusi (puuvillalõng) 15 010 kg Kr. 35 245 väärtuses, telefoniaparaate ja nende seadeldisi — 6222 kg Kr. 67 260 väärtuses, paberitööstussaadusi (pakkimis- ja trikipaber) 128 964 kg Kr. 29 236 väärtuses, kunstsarve — 2286 kg Kr. 5141 väärtuses, tahvelklaasi — 3427 kg Kr. 711 väärtuses ja kondiliimi 2000 kg Kr. 1159 väärtuses. Kokku ekspordisime Türgi 6 kuu jooksul kaupu Kr. 103 507 väärtuses. Türgist importisime sama aja jooksul kuivatatud puuvilja ja pähklikeid Kr. 67 214 väärtuses, seesami jt. seemneid Kr. 1942 ja tubakat Kr. 155 196 väärtuses. Kokku importisime Türgist 6 kuu jooksul kaupu Kr. 224 402 väärtuses. Seega kujunes pooleaasta kaubandusbilanss Türgiga passiivseks.

Türgi väliskaubandus on viimasel aastal elanud tõusutähe all. Türgis on käimas või-

mas industrialiseerimine ja põllumajanduse mehhaniseerimine. Seetõttu moodustab Türgi sisseveos suurt protsenti tööstus- ja transportvahendite ning mitmesuguste installatsioonitarvete sissevedu. Eriiselt tähelepanu juhitakse praegu maa elektrifitseerimisele ja niisutamiskanalite süsteemi väljaarendamisele. 1939 a. algab Türgis teise viisaastaku läbiviimine, mille kavade kohaselt tuleb ehitamisele rida uusi keemia-, metalli-, tsemendi-, vaguni- ja tekstiilkäitisi ning elektrijaamu. Kuna varem korraldas uute tehaste montaaži NSVL, hakkab nüüd Saksa üha enam etendama juhtivat osa Türgi industrialiseerimises. Vastavalt industrialiseerimiskavade läbiviimisele kujuneb ka väliskaubanduse sisseveo osa struktuur, ja raskuspunkt lasub tööstusvahendite sisseveol. Tähtsamaks Türgi väljaveoartiklikuks osutub tubakas, mis moodustab ligi 25% kogu väljaveost. Tubakale järgnevad teravili, puuvill, kuivatatud puuvili, pähklik ja t. Tähtsamaist maist, kelledega Türgi peab kaubavahet., seisab esikoh. Saksa.

Saksa osatähtsus Türgi ekspordis on 34,3% ja impordis — 44,2%, U. S. A. — ekspordis 5,1% ja impordis — 13,2%, Inglise ekspordis 4,4% ja impordis 11,6%, Itaalia ekspordis 17,9% ja impordis 4,0%, NSVL-u — ekspordis 2,9% ja impordis — 3,8%. Balti riigest moodustab Läti osatähtsus Türgi ekspordis 0,13% ja impordis — 0,05%, Eesti — ekspordis 0,11% ja impordis 0,4%, Leedu osatähtsus on üsna väike. Türgi osatähtsus meie väliskaubanduses ei moodusta ka kuigi suurt protsenti: ekspordis 0,24% ja impordis — 0,41%. Kuigi Türgi osatähtsus meie väliskaubanduses on veel väga väike, võivad tulevikus meie kaupade turustamisvõimalused kaubandussuhete aktiveerimisel seal siiski muutuda avaramaks. Eriti võiks öelda seda paberitööstussaaduste, vineeri ja külmutusmasinate turustamise kohta.

LÜHIUUDISEID. — SUNDRY INFORMATION.

Majandusministeeriumi Tööstusosakond andis loa kinnitatud projektide ja kirjelduste kohaselt:

● A.-S. „Rotermanni Tehased“, Tallinnas Jaama 1 asuva ning ümberkorraldatava 2 kliideaia, ühe jahulao ning kül-

mutushoone laohoone ehitamiseks, korraldamiseks ja sisseseadmiseks.

● Elektrotehnika tehas „Aglo“ omanikule N. Karus'ele, Tallinnas Pärnu m. 17 asuva ning ümberkorraldatava elektrotehnikatööstuse ümberkorraldamiseks ja sis-

seseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd tavaliselt 15, hooajal kuni 30 töölisi. Jõuandjaks 5 elektrimootorit üldvõimega 6,85 HJ. Valmistatakse elektritriikraudu, valjuhääldajaid raadiovastuvõtjale, elektrikeetjaid, elektripliite ja igasugu teisi elektrotehnika- ja raadiotööstustöösadusi.

● M. Tiideberg'ile, Tartus Risti 9 asuvas ning ümberkorraldatava kookosvaipade tööstuse laiendamiseks ja sisseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd 17 töölisi. Jõuandjaks elektrimootor 2 HJ. Valmistatakse kookosnõõrist ja -kiust pörandariideid, jalamatte ja vaipu, kududes neid käsitsi kui ka mehaanilisel kudumisteljel.

● Tartu linna elektrijaamale, Tartus, tema Ulila elektrijõujaama katlamaja juurdeehitise ehitamiseks ja sisseadmiseks.

● A-S-le „Rotermanni Tehased“, Tallinnas, tema Jaama 2 asuvas ning ümberkorraldatava autogaraaži ja autoosade laohoone ehitamiseks, korraldamiseks ja sisseadmiseks.

● A-S'ile „Rotermanni Tehased“, Tallinnas, tema Jaama 6 asuvas ning ümberkorraldatava tehaste ladude ja autogaraažihoone ehitamiseks, korraldamiseks ja sisseadmiseks.

● J. Klompus'ele Tallinnas Tatari 29 asuvas ning ümberkorraldatava niidi- ja barettitööstuse „Estotekstiil“ ehitamiseks, korraldamiseks ja sisseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd 4 töölisi. Jõuandjaks elektrimootor 2 HJ. Valmistatakse barette ning poolitakse niiti.

● Vennad Auster'itele, Pärnus Roosi 3 asuvas ning ümberkorraldatud korgitööstuses töötamiseks. Ettevõttes leiab tööd 30 töölisi ja 3 ametnikku. Jõuandjaks 6 elektrimootorit üldvõimega 24 HJ. Valmistatakse korgist igasugu pudelikorke ning korkisoleerplaate.

● A-S. Paberivabrik „Koil'ile“, Kohilas asuvas ning ümberkorraldatud paberivabrikus uue katlamaja ja põlevkivietteandeseade

ehitamiseks, korraldamiseks ja sisseadmiseks. Seade juurde kuulub elektrimootor 6,5 HJ.

● Kaalu- ja masinatehas „Kaal“ omanikule J. Martrikan'ile, Pärnus Vingi 9 asuvas ning ümberkorraldatava kaalu- ja masinatehase ehitamiseks, korraldamiseks ja sisseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd 7 töölisi. Jõuandjaks elektrimootor 2 HJ. Valmistatakse mitmesuguseid kaale, hüdropulte, pritse ning tehakse igasugu parandustöid.

● Eesti Kirjanduse Seltsile, Tartus Aia 19 asuvas ning ümberkorraldatava trükitööstuse ehitamiseks, korraldamiseks ja sisseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd 14 töölisi. Jõuandjaks 8 elektrimootorit üldvõimega 10,1 HJ. Trükitakse raamatuid, ajakirju ja tehakse igasugu teisi trükitöid.

● A. Kül'm'ale, Tallinnas Pärnu m 21, tema Vasalemmas sisseseatud lubja- ja marmoritehases töötamiseks. Ettevõttes leiab tööd 7 töölisi. Jõuandjaks elektrimootor 7 HJ. Põletatakse lujpa ja kaevatakse ning töötletakse Vasalemma marmorit.

● J. Villemson'ile Tõrvas Valga 16, samas maha krundil ühe bensiinimüügi-automaatjaama sisseadmiseks maa-aluse reservuaariga kuni 4070 l hoidmiseks.

● O. Laupa'le, Järva-Jaanis Pikk 45 samas seada sisse petrooleumiladu kuni 2000 l petrooleumi hoidmiseks.

● M. Koloysky ja J. Kropman'ile, Tartus Lao 45, asuvas ning ümberkorraldatava savitööstuse korraldamiseks ja sisseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd 8 töölisi. Jõuandjaks 2 elektrimootorit üldvõimega 5,5 HJ. Valmistatakse glasuuritud ja glasuurimata ahjupotte, kausse, kruuse, tuhatoose ja teisi savitööstussadusi.

● Tartu portselanivabriku omanikele vennad Prüüs'idele nende Tartus Tiigi 78 asuvas ning ümberkorraldatava portselanitööstuse korraldamiseks ja sisseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd 4 töölisi. Jõuandjaks elektrimootor 2 HJ. Valmistatakse igasugu portselanosi elektriinstallatsioonitarbeile.

LAEVANDUS

PRAHITURG. — FREIGHT MARKET.

Laevade prahiturg nädalal kuni 27. okt. oli endiselt ebasoodus laevadele. Pakkumine oli suurem nõudmisest ning prahihinnad endiselt madalad. Ajutiselt tekkis teatav elavus Doonau sadamaist vilja vedamiseks, kuna Englise on ostnud Rumeeniast rohkel arvul vilja. Seetõttu kerkisid hinnad ajutiselt 5500—7500 tn. laevadele kuni 19/6—20/- Englise valitud sadamaisse, näidates 2/—2/6 per. tn. tõusu. Kuid elavus vaibus varsti ning pealegi olevat neil vedudel teatav eesõigus inglise laevadel. Teisil viljaturgudel oli tegevus võrdlemisi vaikne. L. ja P.-Ameerikast sõlmiti vaid mõni üksik laev miinimumhindadega. Austraalia viljavedu oli seisus. Mustast merest oli samuti õige vähe tehinguid, hinnad 10/6—11/- Antwerpen/Rotterdami. Samuti Doonauil kui ka Mustast merest prahitakse peamiselt 5500—7500 tn. laevu. Lühimaade viljavedudel prahiti rida väiksemaid laevu Rouenist Englise valitud sadamaisse, hinnaga 6/3—6/9 fio baasisel.

Teisil ookeanivedudel P.-Ameerikast tehti mõnesid vanarauavedusid peamiselt Vaiksest ookeanist, makstes Englise 23/6—24/-. Suhkrurvedu oli vaikne, hind Kuubast Englise 14/6—15/-. Ida veod olid vaiksed, hinnad väikese langustendentsiga.

Vahemere basseinist oli tegevus võrdlemisi vaikne. Pakkumisi oli punvillaseemnele Aleksandriast Hulli 10/6—11/- per. 60 kub. jalga, Londoni 1/6 rohkem. Maakide ja fosfaatide prahitamine oli loid, hinnad endised, näiteks maksti 5700 tn. Sfax-Avonmouth 9/6. Espartost P.-Aafrika sadamaist Englise pakuti 18/—20/- per. tn. koha järgi.

Mullapähklite eest pakuti Saloumi jõelt Kontinenti 21/—23/- per tn.

Süteveoturul võib märkida prahtide kõvenemist Inglisest Balti merre, kuhu hinnad olid: Taani 4/6—5/3, L.-Rootsi 5/—5/6, sise Balti mere sadamaisse 5/—6/-. Süteveol Vahemerre olid hinnad endiselt madalad: Bristol kanalist Aleksandriasse 6/—6/3, Lääne-Vahemerre 6/—6/9. Buenos Airesi hind langes 11/—11/6-le; Apontosse maksti 7/6—7/9, Roueni 4/3—4/6.

Metsaveoturul oli nõudmine laevade järele võrdlemisi elav, kuid kuna seda suudeti rahuldada, ei näidanud prahid nimevusväärt tõusu. Sõlmiti 1937. a. miinimumhindade alusel mõnel juhul 1/—3/- rohkem. Alates 1. nov. kehtivad Balti merest Englise tulevaist laevadest talvise tekkklaadungimäärused, mille eest on praht 3/- rohkem. Viimaseist prahtimisist nimetame: 700 silda propse Kemi/W. Hartlepool 39/-; 560 sld. propse Uleaborg/Englise I. R. 40/-; 800 sld. paberipuu Kemi/Rotterdam 31/3; 600 std. DBB Uleaborg/Sharpness 45/-; 530 std. DBB Kasko/Dundee 33/6; 430 std. L.-Soome/Ghent 37/- nov.; 650 std. Viiborg/Kotka/Hull 32/6; 420 std. DBB Lappvik/Cardiff 44/-; 715 std. DBB Arhangelsk/Wesermünde, täiel. Baltwhite miin.; 900 std. DBB. Leningrad/Grimsby 36/3; 850 std. DBB Leningrad/Leith 34/9; 1700 loadiliipreid Arhangelsk/Grimsby 19/- per. load 650 std. Leningrad/Dundee 36/6.

Ajalepinguprahtimisi oli vähe. Suuremaid laevu võeti üksikuiks üle — Atlandi — vedudeks. 2200 tn. selftrimmer laevast 6 kuuks pakuti £ 525; 3000 tn. laevast — £ 625—650.—

PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

VÖITURG. — BUTTER MARKET.

Võihindade kujunemine toimus m. n. paranevas suunas. Nii noteeriti meie võihinnaiks m. n. Manchesteris 119—121 š cwt. s. o. 6 š cwt-lt ehk 11 s kg-lt kõrgemalt

kui e. n. Vastavalt hinnakõvenemisele välisturul paraneb ka meie eksportvõihinnateering teispäevasel noteerimisel tõenäoliselt 160 s-le kg franko saatejaam.

Nagu selgub vastavaist andmeist, on või sissevedu Inglisse tänava näidanud suurenemist. Nii importis Inglise sept. 742 775 cwt, s. o. 18% enam kui m. a. samal kuul. K. a. esimesel 9 kuul veeti võid Inglisse 7 415 415 cwt, s. o. 3% enam kui m. a. samal ajal. Sissevedu on suurenenud Aust-raallast, Taanist, Lätist, Rootsist, Leedust, Poolast, Soomest ja Eelist. Teisist karja-majandusmaist on või sissevedu Inglisse

näidanud tänava vähenemist. Sisseveetud võilkogusest veeti k. a. esimese 9 kuu jooksul välja 53 834 cwt m. a. sama aja 72 381 cwt vastu.

Siseturul maksus m. n. või s. kg:

Tallinnas	—	lauavõi 175—180,	kõõgivõi 160—175
Tartus	—	" 180—185,	" 163—170
Viljandis	—	" 180,	" 163—170
Pärnus	—	" 180—185,	" 160—170
Valgas	—	" 190,	" 163—185
Rakveres	—	" 180,	" 170—175

PEEKONITURG. — BACON MARKET.

Peekoniturul on seisund taas pisut kõvenenud. Eesti peekoni kõrgema sordi noteering Londonis tõusis 1 š tsn-lt 88 š-le tsn. Ladude seis on tunduvalt vähenenud, mis ei mõjosta enam turuseisundit. Peekoni sissevedu sept. tõusis 549 966 tsn-le 530 213 tsn. vastu m. a. sept., ületades seega 4% e. a. sisseveo. 9 kuu sissevedu oli 5 118 718 tsn, kuna m. a. samal ajal veeti sisse 5 167 686 tsn.

K. n. maksavad eksporttapamajad peekon-sigade eest järgmisi hindu:

Tapakaal	1. sort	2. sort	3. sort	4. sort
60—72 kg.	88	83	Siseturuhiinad	
55,5—59 "	83	79	"	"
72,5—75 "	83	79	"	"
75,5—80 "	79	75	"	"

ja elussigade eest:

90—120 kg. raskused	61 s. eluskaalu-kg.
121—160 "	65 " " "
üle 160 "	61 " " "

TAPALOOMADE JA LIHATURG.

M. n. tapaloomade- ja lihaturul veiste pakkumine-nõudmine keskmine. Hinnad kaldusid õige pisut nõrgenemisele, peamiselt keskmiste ja lahjade lehmade juures.

Nädala keskmiselt maksus suurmüügil veiseliha:

Suuril rammusail pullel 51—53 s., keskmisil 49—51 s kg.

Väiksemail pullel, rammusail 50—52 s, keskmisil 48—50 s ja lahjadel 45—47 s kg. Eluskaalu järgi maksusid suured pullid 30—33 s ja väiksemad 25—27—31 s kg.

Lehma- ja härjalihha nuumatuil 55—63 s, rammusail 45—50 s, keskmisil 40—45 s ja lahjadel 35—40 s kg. Eluskaalu järgi 18—22—29—35 s kg.

Mullikalihha: nuumatuil 53—58 s, rammusail 50—52 s, keskmisil 45—48 s ja lahjadel 37—43 s kg. Eluskaalu järgi maksusid mullikad 20—24—30—34 s kg.

TOORNAHKADE TURG.

Juba kauemat aega püsib toornahkade hindades kindel tendents. 24. X—30. X s. a. no-teeriti toornahkadele järgmised hinnad:

Veisenahad, toorelt I sort 70 ja

— CATTLE AND MEAT MARKET.

Vasikate pakkumine püsivalt väike, mistõttu nõudmine hea. Tapetud vasikad ühes nahaga maksusid: nuumatud 75—80 s, rammusad 70—75 s, keskmised 58—65 s ja lahjad 50—60 s kg. Eluskaalu järgi vastavalt sordile 36—56 s kg.

Lambaid keskmiselt, nõudmine samuti keskmine. Hinnad püsivad endisel tasemel. Nii maksusid tapetud lambad siseturul; nuumatud 48—53 s, keskmised 43—48 s ja lahjad 40—43 s kg. Eluskaalu järgi 25—27—30 s kg.

Eksportlambaliha-noteering püsib kauemat aega ühel tasemel, s. o. makstakse 75—80 s kg. Eluskaalu järgi franko saatejaam 27—30 s kg.

Sigade nõudmine-pakkumine keskmine. Hinnad enam-vähem püsivad. Nii maksusid tapetud sead: noored ja peekonkaalulised 75—78 s, liha- ja rasvasaad 72—76 s ja vanad emised 65—67 s kg. Eluskaalu järgi maksusid sead 55—60 s kg.

— RAWHIDE MARKET.

II — 63 s kg. Teise sordi alla kuuluvad kõik nahad, millel on 4 ja rohkem tõuguauku.

Vasikanahad, toorelt kr 3.15 tk.

ning raskemad nahad kaalus üle 3.5 kg ühe kg hind kr. 1.—.

Lambanahad, toorelt kr 1.75—3.00 tk., sõltuvalt suurusest ja villa pikkusest.

Hobusenahad, toorelt raskusega alla 20 kg kr 8.00 tk. ning raskemad nahad üle 20 kg — kr 11.10 tk.

KANAMUNATURG. — EGG MARKET.

Kanamunaturuseisundi kujunemine toimus väliseturul m. n. üldiselt e. n. tasemel. Kuna hindades ei esinenud erilist muutust, noteeriti meil eksportmunadel kui ka siseturumunadel endine hind. Seega maksab „Munaeksport“ tootjale eksportmunade eest 115 s kg ja siseturumunade eest — 110 s kg franko kogumispunkt. Tendents kindel.

Kanamunade sissevedu Inglisse oli k. a. sept. 8% suurem kui m. a. samal kuul. K. a. esimesel 9 kuul suurenes kanamunade sissevedu Inglisse 202 279 tuh. s-sajale, olles seega

12% suurem kui m. a. samal ajal. Kanamunade sissevedu on suurenenud Iirist, Hollandist, Poolast, Rumeeniast, Soomest, Leedust, Ungarist, Rootsi, Jugoslaaviast, Eestist, Norrast, ja Lätist. Teisist tähtsaimaist munaeksportimaist on kanamunade sissevedu Inglisse näidanud vähenemist.

M. a. maksusid kanamunad siseturul s paar:

Tallinnas	16—18	Valgas	12—18
Tartus	14—16	Rakveres	18—15
Viljandis	11—13	Võrus	11—12
Pärnus	12—14		

PIIMATURG. — MILK MARKET.

Piimahinnad püsivad tasemel, millele nad mõõdunud nädala noteeringul tõusid. Eelmisel nädalal Tallinnas tõusis kõikides kauplustes piimahind ja ka need piimakauplused, kes hinnatõstmisega viivitasid, hakkasid talupidajatele maksma II valiku rõõskpiima eest 11 senti liiter. Ka P. K. „Võieksporti“ keskmeeieri Tallinnas tõstis alates 26. oktoobrist oma piima kõikide liikide hindu 1 senti võrra liitrit. „Võieksport“ annab nüüd piima kauplustele järgmiste hindadega: I valiku rõõskpiim, rasvarikas, pudelites 17 s l; I valiku rõõskpiim harilik pudelites — 16 s l; I valik rõõskpiim lahtine — 14 s l; II valiku rõõskpiim lahtiselt — 12 senti liiter.

Väikemüügil maksus piim piimakauplustes mõõdunud nädalal senti liiter:

	I valik		II valik	
	pudelites	lahtiselt	pudelites	lahtiselt
Tallinn	17—19	—	14—15	12
Tartu	16—17	12	—	10
Narva	15	—	—	11
Viljandi	15	—	—	10—11
Pärnu	16—17	12	15	11
Valga	15	—	—	10
Rakvere	15	—	—	11
Võru	—	—	—	10
Paide	—	—	—	9
Haapsalu	—	—	10	9
Kuressaare	—	—	—	9—10

KARTULITURG. — POTATO MARKET.

M. n. oli käesoleval hooajal kartulite väljaveo poolest suuremaid. Nädala lõpuks saadeti välja kogusummas ca 22 000 kv kartuleid e. n. 6000 kv vastu. Nimetatud kogusest läks seemnekartulina Vahemereäärseis ja Lõuna-Ameerika riigesse 20 000 kv. Ülejäänud osa läks peamiselt Rootsi.

Seemnekartulite sortimine kestab Tallinna ladudes edasi. Nov. algul läheb taas suurem seemnekartulisaadetis välja. Maalt on juba suurem osa seemnekartuleid võetud kokku. Kokkuvõetav seemnekartulite ko-

gus jääb k. a. väiksemaks m. a.-st. Kui m. a. väljaveohooajal turustati suurem osa seemnekartuleid dets. ja jaanuaris, on k. a. loota, et seemnekartulite eksport lõpeb varem, hiljemalt dets. algul.

Söögikartuliturg muutub järjest elavamaks. Stokholmis näitavad kartulihinnad paranemist. Meilt on läinud Rootsi ca 10 purjekat kartulitega. M. n. toodi Lätist Stokholmi 2000 kv. söögikartuleid sort „Bintje“, mis kogus on müüdnud veidi odavama hinnaga kui meie viimased müügitel-

hingud. Kas Läti kavatseb edaspidi müüa söögikartuleid Rootsi, selle kohta puuduvad praegu teated.

Rootsi oma kartul, eriti see, mida tuuakse sisemaalt raudteega Stokholmi, ei ole mihuselt kuigi hea. Parema mihusega on saartelt toodav kartul. Arvestades Rootsi madalamat kartulisaaki ja mis on ka mihuselt halvem, võib loota, et eeloleval talvel ja kevadel ostab Rootsi välismaalt söögikartuleid rohkem kui m. a.

AEDVILJATURG. — VEGETABLE MARKET.

Müügile on toodud juba rohkesti liivi sibulõuna. L. sibulõun, nagu teisedki sordid, on tänavuse kuiva suve tõttu jäänud väikeseks, mistõttu esmaklassilist õuna leidub vähe. Tartu roosõuna ja teisi punasevärvilisi taliõunu on müügil võrdlemisi vähe ja neist nõutakse kõrget hinda. Nõrka kaupa, tundmata ja väheväärtuslikke valimata õunu voolab Tallinna turule kokku aga küllaldaselt. Selliseid õunu tuleb igapäev maalt 10 ja enam autokoormat Tallinna turule müügile.

Tomatihind tõusis nelja päeva jooksul jälle 20 s. Vaba maa tomateist nõuti 28. X Tallinna turul juba kuni 100 s kg, kasvuhoonetomateist aga 120 s kg.

Teiste köögiviljade hinnad ei ole muutunud.

Müügile on toodud ka juba pähkleid. Pähklisaak oli tänavu väike, seepärast on hinnad võrreldes m. a. samaaegsetega ligi poole kõrgemad. Pähkleist nõutakse 140—180 s kg.

Õunaekspordi alal on juba märgata elavnemist. Soomest on saadud tellimusi ja tehni ka juba müüke. Väiksemaid raskusi on veel l. sibulõunte müügil, kuna Soomes põlatakse seda sorti väikeseks ja pakutakse temast seepärast tunduvalt madalamat hinda võrreldes punasevärviliste sortidega. Tartu roosõuna ostetakse Soomes palju kergemini.

Ka jõhvikate ekspordit edeneb üsna hästi.

Aedsaaduste hinnad noteeriti Börsikomitee juures 28. X järgmiselt:

Õunad, sügissordised, eksporditõblilikud pakkimiskuludeta franko Tallinn 36—38 s kg. Tendents vaikne.

Viimasel ajal on nõudmisi söögikartuli järele ka Soomest. Kuid sealsed hinnad on veel selleks madalad, et kõrge sisseveetolli juures oleks võimalik meilt osta söögikartuleid. Soomelahe saarte soomlased veavad küll tööstuskartuleid Viiburi ja Kotka.

M. n. söögikartulihinnad paranesid ca. 10 kuni 20 s kv. Seemnekartulihinnad püsisid e. n. tasemel.

Õunad, talisordised, tartu roosõun ja liivi sibulõun, eksporditõblilikud pakkimiskuludeta franko Tallinn 36—44 s kg. Tendents püsiv.

Õunad tööstustarbens, sort antonovka, eksporditõblilikud pakkimiskuludeta franko Tallinn 30 s kg. Tendents püsiv.

Sibulad, eksporditõblilikud, pakkimiskuludeta franko kokkuostupunkt 15 s kg. Tendents vaikne.

Sigurid, eksporditõblilikud, pakkimiskuludeta franko kokkuostupunkt 17 s kg. Tendents ootav.

Konservkurgid, eksporditõblilikud, franko Tallinn ca 5 kg neto-plekkõu 270 s. Tendents püsiv.

Jõhvikad, eksporditõblilikud, pakkimiskuludeta franko Tallinn 16—17 s kg. Tendents elav.

Võrreldes e. n. noteeringuga on sügissordiste õunte hind langenud 2—4 s ja talisordiste õunte hind kuni 6 s kg, tööstusõunte hind on jäänud endisele tasemele, kus ta on püsinud juba pikemat aega. Sigurite hind tõusis 1 s kg, konservkunkide hind 2 s ja jõhvikate hind 1—2 s kg. Sibulate hind jäi endiseks.

Tallinna turul maksusid väikemüügil 28. X:

	s. kg.		s. kg.
Õunad	20—90	Porgand	10—15
Jõhvikad	25—80	Kõrvits	10—15
Tomat	25—100	Meelon	120
Tomat, kasvuh.	120	Pähklid	140—180
Sibul, vene	23—25		
Peakapsas	8—10		s. tk.
Hapukapsas	20—25	Lillkapsas	5—60
Kaalikas	8—10	Kurgid, hapud	2—6
Peet	15	Kurgid, marineer.	5—7

KALATURG. — FISH MARKET.

Angerjatoodangu järjest suurenemise tõttu näitab angerja väljavedu pidevat tõusu. Eriti tunduvalt on tõusnud stügiskuul väärtuslik rändangerja väljavedu.

M. n. veeti välja angerjat 28 500 kg, sellest eluskalana rändangerjat 16 100 kg, paigaangerjat 6 100 kg ja jääpakendis värskena 6300 kg. Kuni 1. XI k. a. veeti välja angerjat koguselt 412 000 kg kr 750 000 väärtuses, kuna m. a. samal ajal läks välja 338 000 kg kr 457 000 väärtuses, seega on tänava väljavedu tunduvalt suurem m. a.-st.

Et angerjapüügihooaeg on lõppenud ja rannikul leidub vaid väikesi tagavaru angerjat, jääb edasine väljavedu juba väiksemaks. 25. X hakkas kehtima lõhepüügi keeluaeg. Tagavarade puudumisel ei ole siseturul lõhe müügil ja väljaveos puuduvad värske lõhi ja iherus.

Mere- ja järvesiia kudeaja lähenemisega suureneb siiasaak. Saaremaa rannikvetes läheb rahuldav siiasaak osalt soolamiseks, osalt tuleb Tallinna turule müügilis värskena. Rannikul maksti 35—40 s/kg. Turul müügihind suuruse järgi 70—90 s/kg.

Tartu kaubahallis esineb tähtsama müügilikalana Peipsi ahven. Ka latikat ja haugi

on müügil m. n. hinnaga. Järvesiiga ja räähist väikesel kogusel. Rääbise hind 60 kg.

Räimekaubandus. Räimekalastus annab paiguti keskmist saaki. Tallinna turule tuli kalasadama kaudu päevas kuni 5000 kg, veoautoga ja koormatega kuni 3000 kg. Turul müügihind 20—25 s/kg. Nõudmine ja pakkumine elav.

Väikese kilusaagi ja elava nõudmise tõttu tõusis kiluhind mõnel päeval 65 s/kg. Nõrgema kvaliteediga kilu läks 50—55 s/kg.

Turski rahuldavalt. Kalasadamas maksti 7—10 s/kg. Turul müügihind 13—15 s/kg.

Lesti vähe hinnaga 35—50 s/kg.

Soolakalakaubandus. Nõudmine kodumaise soolakala järele keskmise, kuid välismaiste heeringate järele elav. Kodumaist soolatud silku müüakse 25—30 s/kg kilu, viirtsitatud-soolatud 90—100 s/kg. 3 kg plekknõu (iibes nõuga) 200 s. Soolatud tursk 25 s/kg, soolasiig 90—100 s/kg. Soolatud, suitsutatud lõhe 10—13 kr/kg.

Suitsukaladest nõutakse peamiselt suitsuräime ja kilu 6—10 s kümme tk. Suitsusig 150—200 s/kg, — angerjas 250—350 s/kg, latikas 80—100 s/kg. Praetud silmud 20 s paar.

INFORMATSIOONI OSA

EESTI PANGA NÄDALAARUANNE.

Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return,

AKTIVA

23. oktoobril 1938. a.

PASSIVA

1. Kattevara: — Reserve:		1. Põhikapital — Capital	5 000 000,—
kuld; rahas ja kangides	34 291 047,16	2. Tagavarakapital — Reserve Fund	1 080 455,23
välisraha	15 140 827,58	3. Jooksvad kohustused: — Current Liabilities:	
2. Vahetusraha — Subsidiary Ctn.	819 908,71	a) pangatähed liikvel	54 886 858,—
3. Sisevekslid: — Home Bills:		b) jooksvad arved:	
kaubavekslid	9 654 522,06	valitsuse	15 555 172,56
põllumajandusl.	2 442 451,46	pankade	10 028 808,87
metsatööstusl.	52 251,—	teised	2 152 220,90
4. Laenuid: — Loans and Advances:		4. Muud passivad — Other Liabilities	15 427 714,98
valitsusele	—		
teistele *)	11 138 504,08		
5. Kinnis- ja vallasvara — Immovable			
Property and Equipment	3 433 898,67		
6. Muud aktivad — Other Assets	27 151 759,52		
	<u>104 131 230,54</u>		<u>104 131 230,54</u>

Kattevara vahakord jooksvate kohustustega: }
 Proportion of Reserve to Current Liabilities: } 59,84%

*) Selles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laene Kr. 852 639,91
 Includes Ekr. 852 639,91 guaranteed by the Government.

JUHATUS.

VÄLISMINISTEERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

SOOME.

Soome uue tollitariifi kinnitamine.

New Finnish Custom Tariff.

18. okt. võeti Soome parlamendi poolt vastu kolmandal lugemisel 147 häälega 32 hääle vastu uue tollitariifi seadus, mille puhul rahaminister Tanner esines veel kord kõnega seaduseelnõu kaitseks, märkides, et Soome parlamendi ajaloos on see esimene kord, kus parlament teeb otsuse tollitariifide kui ühtlase terviku kohta. Uue tollitariifi kehtimapäasemisega loodetakse vabaneeda senisest iga-aastasest eelarveriiust ja muudatusist. Ka tolliametkondadele toob uus tollitariif suurt kergendust. Tollimäärade püsivaks-muutumiseega saavad tootjad kindlamalt rajada oma tegevuskavasid. Eriti tööstusringkonnad näevad heal meele tollimäärade muutmist püsivaks, kuid ometi on viimasel ajal tekkinud vastasrind uuele tollitariifile just tööstuse poolt. Min. Tanner'i arvates on see seletatav mitte tariifi püsivaks-muutmise, vaid tollimäärade suuruse tõttu. Kuna aga kõiki tootjate nõu-

deid on täielikult võimata rahuldada ja tuleb arvestada ka tarvitajaskonna huve, on valitsuse piitideks olnud tasakaalustada huvide rahuldamist.

Sõnavõttudel enne hääletamist kinnitati, et mõnesugused tollimäärade alandamised uues tollitariifis võivad praeguse maailma-majanduskonjunktuuri juures osutada Soomele kahjulikuks, ja asjata on valitsus osalt loobunud sellest tollipoliitilisest relvast, nagu seda on tähistatud tolliparagrahvid, millide all loetletud kaupade tollimääri on valitsus volitatud tõstma kuni neljakordseiks. Hääletades uue tollitariifi kinnitamise poolt loodetakse, et valitsus peab hoolsalt silmas maailma kaubanduspoliitilist arenemist. Samuti on selge, et valitsus ei anna neile riigele, kelledega on sõlmitud konventsionaaltollid, mingeid ühepoolseid soodustusi, vaid et sobimustollid jäävad kehtima tollitariifist sõltumatult.

Pohlade väljavedu Soomest. — *Cranberry Exports from Finland.*

Sügisese vihmaajajärgu hilinemisest hoolimata oli pohlade väljavedu Soomest k. a. suurim kui kunagi varem. Väljaveokõlblikuks tunnistati üle 5000 tn pohli. Et m. a. viidi pohli välja Soomest ca 3000 tn, on

selle kauba väljavedu märgatavalt tõusnud. Pohlaturuks oli eeskätt Skandinaavia ja Saksa. Skandinaavia-mais oli k. a. halb pohlasaak, mistõttu veeti neisse riigesse palju marju.

LÄTI. Millist tööjõusäästu annaks tööstuse ratsionaliseerimine Lätis.

Possible Amount of Labour Saved Through Industrial Rationalisation in Latvia.

„Rits“ puudutab ülemise pealkirja all tööstuse ratsionaliseerimisvõimalusi, et vabastada seega tööjõudu, millest maal on suur puudus. Turba-, telliskivi- ja puutööstuste juhtivate tegelaste tutvumisreisul välismaal olevat selgunud, et nimetatud tööstuste alal on Lätis veel suuri ratsionaliseerimisvõimalusi. Ratsionaliseerides ekspordiks töötavad saeveskid võiks neis säästa 4000 töölisi. Talitades analoogiliselt kõigis puutööstusharudes, kus k. a. juulis oli ametis 13 000 töölisi, võiks loota, et see tööstusala annaks üksi 8000—9000 töölisi muile ala-

dele, kus need puuduvad. Samuti olevat võimalik ratsionaliseerimise kaudu säästa tööjõudu metalli, tekstiil-, keemia- ja maitseainetetööstuses, kus on ametis 57 000 töölisi. Neilt aladelt võiks vabaneeda nende ratsionaliseerimise kaudu 7000 töölisi. Kuna praegu maal, mis võtaks vastu vabanevat tööjõudu, on kiirelt edenemas tööliselamute korraldamine ja jätkub majapidamistöömehhaniseerimine ning ka palgad on tõusnud täiesti rahuldava tasemeni, ei tohiks ka tööliskond olla nende ratsionaliseerimispüüete vastu.

Kalade suurmüüke koondatakse Lätis.

Centralisation of Wholesale Fish Trade in Latvia.

Pealkirjaga „Tänasest peale algab kalameeste tegevuses uus ajajärk“, „Briva Zeme“ toob lühikese ülevaate kalandusseisundist Lätis, rõhutades tähtsust, mis on asjaolul, et põllutöeministri korraldusel alates 15. okt. kalade suurmüük koondatakse ja selle võtab üle Keskliit „Zveinieks“ (Kalur). Selles kirjutises öeldakse, et valitsus on teinud palju kalurite olukorra parandamiseks ja saagi paremaks realiseerimiseks. Nii viivad valitsuse poolt muretsatud veoautod nüüd merekalad isegi säärastrasse sisemaanurkadesse, kus räimi nähti ainult pildil. Veel neli-viis aastat tagasi, kui juhtus suur

räimesaak, ei teadnud kalurid, kuhu seda panna, sest isegi sigadele ei jõutud neid sööta, ning raha ja töövaev läksid lihtsalt kaotsi. Nüüd suudavad uued suitsutamiskooperatiivid realiseerida isegi suurimat räimesaaki.

Uue keskliidu asutamisega olevat astunud kalurite olukorra parandamises taas samm edasi. Keskliit „Kalur“ on ainsaks suurmüüjaks Riias ja kalade saadetisi võivat kalurid müüd otse ilma vahetalitajata anda üle, saades endale suure osa vaheltkauplajate kasust.

LEEDU. Leedu või ja munade väljavedu 1938. a. 9 kuul.

Lithuanian Butter and Egg Exports During First 9 Months of 1938.

K. a. esimesel 9 kuul veeti Leedust välja võid 13 626 580 kg, m. a. samal ajal — 11 665 100 kg, seega on väljavedu suurenenud 16,8%.

Üksikute riikide järgi kujunes väljavedu järgnevalt:

	1938		1937	
	tonni	%	tonni	%
Inglise	9 828,8	72,1	7 913,2	67,8
Saksa	2 620,4	19,2	1 967,4	16,9
Lähem-Ida	661,2	4,9	992,5	8,5
Tšehhoslovakkia	230,9	1,7	313,5	2,7
P.-Aafrika	193,9	1,4	313,5	2,7
Belgia	77,6	0,6	87,5	0,8
Teised riigid	13,7	0,1	223,2	1,9
	13 626,5		11 665,1	

K. a. esimesel 9 kuul veeti Leedust välja mune 84 590 208 tk m. a. sama aja 70 593 048 tk vastu, seega suurenenud 19,8%. Sept. jooksul veeti välja 5 330 160 muna e. a. sept. 6 494 040 muna vastu.

Üksikute riikide järgi kujunes munade väljavedu järgnevalt:

	1938		1937	
	tuh. tk.	%	tuh. tk.	%
Inglise	57 436,2	67,9	50 367,6	71,9
Saksa	13 233,6	21,6	13 933,7	19,8
Tšehhoslovakkia	1 209,6	1,4	4 426,9	6,3
Sveits	7 660,8	9,1	1 864,3	2,6
	84 590,2		70 593,0	

Munade väljavedu on suurenenud kõigisse riigesse, arvatud välja Tšehhoslovakkia. Väljaveo vähenemist Tšehhoslovakkiasse põhjustasid pakutatavad madalad hinnad ja viimaseil nädalail kaupade läbi veo sulgemine Tšehhoslovakkiasse Saksa ja Poola kaudu.

Eriti on suurenenud väljavedu šveitsi pärast kindlakujuliste sidemete loomist šveitsi üksikute äriemeeste ja kooperatiividega. Väljavedu sinna loodetakse veelgi suurendada, ning turu kindlustamiseks saadetakse munad teiste turgude arvel, et rahuldada kõiki nõudmisi.

Aasta lõpuks loodetakse vedada veel välja kuni 3—4 milj. muna.

BELGIA.

Belgia väliskaubandus I poolaastal, 1938.

Belgian Foreign Trade During First Half of 1938.

Belgia väliskaubanduse arenemine 1938. a. ei olnud nii soodus nagu 1937. a., mil eksport näitas erakordset tõusu. See tõus aeglustus m. a. juulis ja aug., millele järgnes murranguline pööre k. a. algul.

Sissevedu ei ilmuta aga sellist tagasi-

minekut, samuti ka kaubandusbilansi puudujääki, milline ähvardas m. a. lõpuks kujuneda suuremaks e. a. omast. Kaubandusbilansi passiivsus jäi siiski võrdseks 1936. a. omaga.

Teatavasti sõltub belgia majandus suu-

rel määral maailmamajanduskonjunktuurist, milline tõusis haripunktile 1937. a. viimasel veerandil, lõdvenedes k. a. algul tunduvalt. Samal ajal hakkas ka Belgia kaubanduses ilmema tagasiminekutunnuseid.

Tuues võrdluseks Rahvasteliidu poolt koostatud statistikas märgitud maailmakaubanduse läbikäigu kahanemise, nimelt 10,2% (kõrvutades 1938 ja 1937 I poolaastat) väärtuselt ja 10,8 %-koguselt, ületab Belgia väliskaubanduse langus need määrad ca 5%.

Oligugi et Belgia väliskaubandus 1938. a. esimesel poolel ületas väärtuselt kaugelt 1935. ja 1936. a. sama aja keskmise, jääb see siiski maha 15% m. a. esimesest poolest.

Väljavedu 10 645 milj. fr. suuruses kahanes 2 170 milj. fr. võrreldes 1937. a. esimese poolaastaga, ja 2 098 milj. fr. võrreldes sama aasta teise poolega. Sisseveo tagasimineku kohta on samad võrdlusarvud 2 136 milj. fr., resp. 1 808 milj. fr. Sealjuures ei ole kaubandusbilansi suurenemine kaaluva tähtsusega.

Väliskaubanduse üksikuid aladel sama ajavahemike võrdlusel võib panna tähele väga erinevaid kahanemismääri, näiteks vähenes elusloomade ja lihasaaduste väljavedu suu- ja sõrataudi tagajärjel 32,3%, valmisriiete ja pesu — 24,6%, tekstiiltööstustooted 22,2%, kivitööstustooted 39,4%, klaaskaubad 26,1% ja metallid ning -kaubad 25,9%. Erandina tuleb märkida relvade väljaveo tõusu 122,3%; pealeselle mõnesuguste mehaaniliste liiklemisvahendite ekspordi suurenemist 30% ning toitainete tööstussaaduste — 5,6%.

Sissevedu vähenes väärtuselt 15,3% võrreldes m. a. esimese poolega. Tagasimineku andis end siin tunda peamiselt järgmisil aladel: elusloomad ja lihasaadused — 33,3%, metallid ja metallkaubad — 22,5% ja tekstiiltööstustooted — 19,9%. Suurennes ainult toitainete sissevedu — 5,3%.

Faberi sissevedu Belgiasse.

Moniteur Belge nr. 239, 27. VIII 38 ilmus seadus, millega muudetakse mitmesuguste paberiliikide sisseveokorraldus Belgias.

1) pakkimispaper eraldinimetamata, leh-

Tagasimineku Belgia väliskaubanduses avaldub väiksemal määral kaubavahetuses euroopa riigega kui ülemeremaadega.

Kaubavahetuse tagasimineku euroopa riigega 1938. a. I poolel võrreldes m. a. sama ajaga oli väljaveos 13,1% ja sisseveos — 11,9%.

Üksikuisse riigesse vähenes eksport järgmiselt: Prantsusse — 27,6%, Hollandisse — 16,7%, Itaaliasse — 16,2% ja Skandinaavia-riigesse 29—35%. Väljavedu Saksa jäi pisima 1937. a. esimese poole tasemele.

Import vähenes peamiselt Suur-Britist — 27,7%, Hispaaniast — 33%, Norrast — 47,5% ja Poolast — 40,9%. Import Prantsusest vähenes ainult 4,6%, kuna Rootsisist isegi tõusis 14,7%. Kaubavahetus NSVL-u ja Tšehhoslovakkiaiga ei ole märgatavalt muutunud.

Suuremat kahanemist osutab Belgia kaubavahetus ülemeremaadega, kuhu väljavedu vähenes 33,6%, kuna sissevedu vähenes 23,4%. Väljavedu vähenes peamiselt P.-Am. Ühendriigesse — 44,6%, Briti Indiasse — 39,8%, Tšiili — 47,2% ja Jaapanisse — 52,7%. Seevastu sissevedu Ühendriigest suurenes 30,1%. Import vähenes Argentinast ja Austraaliast — 55,2%, resp. 47,2%.

Kaubavahetuses Belgia asumaaadega tõusis väljavedu 43,8%, seevastu vähenes sissevedu 10,9% võrreldes m. a. esimese poolega.

Kokkuvõttes tuleb märkida, et suuremat tagasiminekut võis panna tähele valmis- kui ka poolvalmissaaduste väljaveos. Sama nähtus ilmnes ka sisseveos. Kui Belgia väliskaubanduse analüüsimisel võtta mitte aluseks ositust valmis- ja poolvalmissaadustiks, vaid seda, kelle tarbeks on määratud üksikud väliskaubandusained, võib panna tähele suuremat tagasiminekut tööstusele määratud kaupade juures.

— Paper Imports into Belgium.

tedes ja rullides, mille raskus 40—300 g m² (tollitariifi nr. 733).

2) ajalehepaper (t.-tar. nr. 734).

3) paber ja papp eraldinimetamata, mille

tselluloosisisaldus on kuni 10% (t.-tar. nr. 752).

4) paber ja papp eraldinimetamata, mille tselluloosisisaldus on üle 10% (t.-tar. nr. 753); sissevedu allub litsentsinõudele. Sisseveo üldkogused kui ka kontingendimäärad üksikule riigele ei olewat määratud kindlaks. Litsentse antakse vastava komisjoni otsusel iga riigi kohta senise normaal-sisseveo piires.

Või, koore, piima ja juustu kaubanimetuste tarvitamine Belgias.

Law on Trade Designations of Dairy Products in Belgium.

Belgias hakkas kehtima 18. VIII 38 seadus, millega tootimete kaubanduses keelatakse tarvitada määratlusi „või, koor, piim, juust“ või neist sõnust tuletatud nendega sarnlevaid määratlusi kaupadel, millised ei sisalda nimetatud aineid.

Või, koore, piima või juustu nimetuse all müügilolevad toidained ei tohi sisaldada mar-

gariini ega rasvu. Sama kord kehtib ka piimpulbri suhtes. Kui hotellides ja restoranides on toidukaardil või kuulutisil tähendatud, et nende toidud on valmistatud võiga, on seal keelatud tarvitada lisandinagi margariini või rasvaineid.

gariini ega rasvu. Sama kord kehtib ka piimpulbri suhtes.

Kui hotellides ja restoranides on toidukaardil või kuulutisil tähendatud, et nende toidud on valmistatud võiga, on seal keelatud tarvitada lisandinagi margariini või rasvaineid.

SVEITS.

Seemnekartulite sisseveo uus korraldus.

New Regulation Concerning Imports of Seed-potatoes.

Suu- ja sõratõbe suure levimise tõttu Euroopas andis Berni majandusdepartemang 17. X s. a. uue korralduse seemnekartulite sisseveo kohta, mis võib toimuda nüüd ainult järgmisil tingimustel:

1. Sisseveolubade palved tulevad esitada „Schweizerische Genossenschaft für Getreide und Futtermittel“ kaudu Bernis Majandusdepartemangu põllumajandusosakonnale. Läbivaatusele võivad tulla ainult sellised palved, millised šveitsi veterinaarametile antakse üle eelmainitud põllumajandusosakonna poolt.

2. Sissevedu peab toimuma lahtises pakendis (mitte kottides) kogu vaguniladunges. Vagunite põrand ja seinad peavad olema löödud üle paberiga. Olgede ja heina jms. tarvitamine pakkimismaterjalina on kee-

latud; seevastu on lubatud puuvilla ja lainelise kartongi tarvitamist.

3. Kõigil seemnekartulite saadetisil peab olema juures päritolukoha asjaomase ametliku loomaarsti tunnistus, milles tõendatakse, et: a) kartulid on pärit majapidamisest, kus ei ole suu- ega sõratõbe ja kus alates 1. IV 38. a. ei ole seda tulnud ette; b) vastavad vagunid on vahendatult enne kartulite pealelaadimist põhjalikult puhastatud, ja desinfitseeritud 1—2%-lise naatronlehelise lahuga, millele on lisatud juurde 5% värskest kustutatud lupja.

4. Edasi tuleb igale üksikule saadetisele panna juurde tunnistus, milles üks šveitsi importfirma esindaja kinnitab, et kartulite eeskirjadekohane pealelaadimine on toimunud koha peal tema järelevalve all.

Šveitsi importmaksu vähendamine seemnekartuleilt.

Reduction of Swiss Import Duty on Seed-potatoes.

Erimaks importkartulile sisseveol Šveitsi, mis tõsteti 1. IX s. a. 1 šv. fr-le 100 kg, vähendati seemnekartulile 50 šv. sanniimile pro 100 kg.

Erimaksu eelnimetatud vähendus jõustus 17. X s. a.